

אלי תבין גורש מצרפת מסיבות בלתי ברורות * כחבר הוועד המנהל של

רשות השידור התנגד לתוכנית ניקויראש והצר את צעדי מחלקת החדשות

(המשך מעמוד 11)

צבאי של האצ"ל בארץ ישראל. ביצוע ההריגה ניראה בעל חשיבות ראשונה במעלה למפקדת האצ"ל, בשל חששותיה שאין כוונתם של הבריטים לעזוב את ארץ ישראל למרות הלחצים הבינלאומיים. בפברואר 1947, הרכיב יעקב תבין את תא-הנמס, ובו עזר וייצמן*, בריס סניור** ופול חומסקי, שלושתם קציני ני-חילהאוויר הבריטי לשעבר. אליהם צורפו עוד שניים, יואל איילברג ובלע. אלא שתוכניתם לא יצאה אל הפועל, בשל שיבושים שונים והשמירה הקפדנית שהיתה על הגנרל בארץ, ששימש אותה עת כמפקד החבל המיוחד באיים הבריטיים.

אחרי פרוץ מלחמת-השיחרור, והגברת לחציו של ראש-ממשלת ישראל הראשון דויד בן-גוריון, להחלת פיקוד צה"ל על חיילי האצ"ל, העביר חבר מפקדת האצ"ל, חיים לנדאו, לנציגויות האירגון הצבאי באירופה הוראה, שבה נאמר: "בשטח שיפוטו של שילטון עיברי לא נקיים מחר תרת מזויינת, אך לא מסרנו כל הודעה ביחס ליתר, השטחים". מובן שנמשיך לקיים בהם מעמד, למשל בירושלים*** ובחוף-לארץ... באותו מיכתב של חיים לנדאו, שהיה מיועד לאלהיו לנקיין****, הוא מורה על ביטול תוכנית שתוכננה ביד מפקדת האצ"ל בחוף-לארץ לסטירת סטירות-לחי פומביות למשה שרתוק (שרת) בניוירוק, כמושב האומות-המאוחדות.

עם התפתחותן של מלחמת-השיחרור, ומערכת-היחסים המוערערת בין ראשי הממשלה בניגוריון לבין אנשי מפקדת האצ"ל בארץ פנה מפקד האירגון, מנחם בגין, אל אנשי באירופה בראשות גונדר אליעזר, שאלו צירף את י. עמרמי, בבקשה לארגן ולגייס כמויות-עתק של נשק, לשם אותה אפיוודה אומללה המכונה בספריו ההיסטוריה "פרשת אלטלנה". באחד ממיכתבי תבין למפקדתו בחוף-לארץ, התווה מנחם בגין את המטרות: "אילו היה לנו ציוד מלא לפחות ל-10,000 איש — היינו יכולים לומר לעם — בקשר להשתלשלות המורם על, האחדות הלוחמת שבו לא יכולנו להתנתות בהסכמת הש"ד***** להילחם כבר עתה לביטול גבולות החלוקה***** — שבגלל אי-הסכמתם לתוכניתנו לא יכולנו להשלים את המורם, ואנו בעצמנו נילחם להשלת האומה על הארץ כולה...".

קונסול ישראלי על הכוונת

כספר זיכרונותיו על פעילותו כגונדר האצ"ל באירופה, מציין אלי תבין, שאחרי הסצנת אלטלנה עליידי כוחות צה"ל, ו-נאופרכייתו של מנחם בגין, הוחזקו בכלא הישראלי חמישה מחברי האצ"ל בעוון אירגון מרידה. לכן, תגובת מפקדת האצ"ל באירופה היתה תיכנון חסיפת נציג הממ"ל הקרובים ביותר, בכל אופן אחי מתחיל תיכף בעיקוב אחר אהדים מהגדולים שלהם במקום. בדבר מקום-מחבוא באתי כבר בארץ.

בתיכנונה של פעולה זו עסק גונדר אליעזר ממקום מושבו בפאריס. ב-25.8.47 כתב לו מרומא האחראי לביצוע הפעולה, אוסטרינסקי: "ניגשתי לפי הוראותיך, להכין את הפעולה. אני מעוניין מאד לעצור את האיש שלהם כאן, א.ש.ש.*****, נציג הממשלה, שצריך לחזור מתארץ בימים הקרובים ביותר, אבל אופו אני מתחיל תיכף בעיקוב אחר אהדים מהגדולים שלהם במקום. בדבר מקום-מחבוא באתי כבר בארץ.

* כיום שר-הביטחון.
** מראשוני הטייסים של חיל-האוויר ה-1 ישראלי.
*** האצ"ל בירושלים שמר על אוטונומיה, עד לימי ההפוגה השנייה במלחמת-השיחרור.
**** מפקדה של "אלטלנה".
***** כינוי מחתרתי, להגנה בפני אנשי האצ"ל.
**** כפי שניקבעו עליידי האומות-המאוחדות.
***** כנראה אליהו ששון, מאוחר יור-תר חבר-הכנסת ושר-המישטרה, ונציג ישר-אל לשיחות-השלום שנערכו בברודוס.

היום, ואבוא עוד מחר, בדברים עם כמה ידדים מקומיים שלנו".
על סיומה של פרשה עגומה זו, כותב אלי תבין בספרו: "הבונקר שבו עמדו להחזיק את הקונסול הישראלי הותקן בבית פרטי בגרסה פראטה. מייד אחרי שובו מישראל של הקונסול החלו לעקוב אחריו בקביעות. ההכנות לחטיפה הושלמו עם בחירת המבצעים, ועתה המתינו רק ל-

תו...ל...".
שאלת מעמדם הרישמי של שליחי ומפקדי האצ"ל באירופה, בשלבים האחרון-נים של מלחמת השיחרור, הפכה מורכבת יותר ויותר, בעיקר עבור אלה שעזבו, בדומה לאלי תבין, את ארץ-ישראל המנדט-טורית בדרך לא-חוקית, ויצאתם מן הארץ לא נרשמה. בהתאם לחוקי המדינה שזה-עתה נולדה, אנשים אלה, וביניהם גונדר

שגרירות בריטניה ברומא אחרי הפיצוץ

חברי מפקדת אצ"ל שפעלו בגולה 1946 - 1948

אליעזר, היו הייבי גיוס, ואי-התגייסותם היה עלול להופכם לעריקים, ולהביא לעני-שחם עם שובם ארצה.
כאשר הגיעה ההוראה מבגין, שעל חברי המפקדה ואנשי אצ"ל באירופה להצטייד בשיחרורים מזה"ל, העביר המטה את השאלה לאנשיו, והותיר להכרעתם האישית אם להתייצב בפני הרשויות הישראליות הקונסולאריות, או להפוך גולים. ב-2.10.48 כתב אלי תבין במיכתב: "מהבית התקבלה הוראה, שכל האנשים שלנו הנמצאים בגולה מטעם המעמד* יצטרכו לקבל רישיון מיוחד מטעם הממשלה הישראלית כדי להישאר בגולה. לשם כך יש צורך להתייצב לפני נציגיה בגולה. התנועה, מצידה, תשתדל לקבל מיספר רישיונות-מעבר עבור שליחיה, זה בא כתוצאה מחוק חדש שהוצא בארץ. מצבו של כל איש יכול להיות מסובך בעתיד במיקרה שיחליט לחזור ארצה. לכן אבקשך להודיע (לאפרים

הוראה של ההוצאה-לפועל מאת המטה בפאריס. אולם זו לא באה, שכן בינתיים שיחררו החמישה והתוכנית בוטלה..."
קשיים 'פורמליים' עם המשלת ישראל
אחרי פירוק האצ"ל, הקמת תנועת ה-רות, והשתתפות חבריה בהכנות לאסיפה המכוננת, נוצרה בעייה לכל אנשי מפקדת האצ"ל שפעלו בגולה. על מצבו זה, שבו לא נשבעו חיילי האצ"ל באירופה — בניגוד לחבריהם בארץ — שבעת-אמונים לצבא ההגנה לישראל, קבע גונדר אליעזר בבחי-רות: "הש"ד ממשיך את קיומו בגולה בתוך גוף צבאי ועצמאי, ויעסוק באירגון אנשים, הדרכתם, באוסף הברזל* ובעלייה, בנפרד ממסודות ישראלים הפועלים בי-

ולנוח) שיחליטו בעצמם, הרוצים הם להי-שאר (גם אם לא יקבלו שיחרור) ולקחת את האחריות (על עצמם) מבלי להתחשב בתוצאות...".

כשבוע מאוחר יותר קיבל גונדר אליעזר מיכתב מטעם אפרים גשורי, המודיע לו שאין כוונתו לפעול במיסגרת האצ"ל ללא תעודה המסדירה את מעמדו בצה"ל, וב-29.11.48 השיב בפנייתו: "אתה מעורר במיכתבך את בעיות השיחרורים מהגיוס. נדמה לי שאתה מכיר את המצב הרישמי (כלפי הממשלה הזמנית) של הקבוצה ש-יצאה יחד אתך ואף ידעת, כמוני, מה הם הקשיים הפורמאליים העלולים להיווצר כלפי כל אחד אישית, על כן אני מתפלא על הודעתך שכעת, בלי תעודת-שיחרור אינך מוכן להמשיך לעבוד. או אולי טעיתי בהכנת דברייך. דעתי ידועה לך, אין כעת וקודם בעבודה. בייחוד כלפינו, כלפי אנשים כמונו, כמוך וכמוני, ובעזובך את הבית ידעת שהש"ד לא יתן לך את הגושפנקה הרישמית...".

אחרי המהפך במלחמת-השיחרור, בי-12.1.49, פירסם גונדר אליעזר, אחרי תיכ-חובת מייגעת עם מפקדיו בארץ, בשם המטה באירופה את הפקודה לפירוק האצ"ל שם.

מנוחת הליחם

וקול אדוני

אחרי מלחמת-השיחרור מונה אלי תבין כנציג תנועת החרות באירופה, תפקיד שאותו מילא עד 1952, כאשר גורש מצרפת מסיבות שטרם הובהרו. אחר-כך שב ללי-מודי ההיסטוריה, וחיבר את עבודתו המד-עית הראשונה תחת הכותרת "ההגנה העצמית של היהודים ברוסיה 1880—1906". את עבודת הדוקטוראט שלו באוניברסיטה העברית בירושלים חיבר על פעילות ה-אצ"ל באירופה, שבה הוא עצמו נטל חלק נכבד ביותר. עבודת הדוקטוראט שלו פורסמה בספר החזית השנייה*. הספר זכה פרס ז'בוטינסקי לספרות ולמחקר. כמו-כן העביר ד"ר אלי תבין קורס ב"מרכז לבעיות בינלאומיות" של אוניברסיטת הארווארד, בנושא "איך לארגן מחתרת ולנהל אותה".

מלבד היותו חבר הוועד-המנהל של רשות-השידור, מכהן כיום אלי תבין כחבר הנהלת מכון ז'בוטינסקי, כסגן יו"ר הנהלת העולמית חרות — הצורה; כחבר הנהלת תנועת החרות; כחבר נשיאות הוועד הפועל הציני ובמישרות ציבוריות שונות.

במיסגרת פעילותו בוועד-המנהל של רשות-השידור, בשנים האחרונות, ייצג אלי תבין את דעות המיעוט, תוך שהשתדל בהתמדה להצר את חופש פעולתם של שידורי הטלוויזיה והרדיו, וקרא בתקופת שידורי התוכנית ניקויראש לביטולה של התוכנית, מטעמי הריסת המוראל. הוא הצר את צעדי הטלוויזיה גם בתחום ה-דיוות, ועורר בזמנו שערורייה-רבתי כאשר, במהדרות חדשות, הביאה הטלוויזיה מורת-רוח של אורחים, תוך הבעת דיעות בעלות מוראל ירוד על פיצוץ ביתם בשכונת בקעה בירושלים. לדעת יעקב תבין, אסור היה לשרד כתבה זו.

בישיבת הוועד-המנהל שנערכה בשבוע שעבר, שלל תבין את בחירת סיפורו של ס. יזהר חירבת חיזקה להצגה כמתוור-טלוויזיה בטענה שאין שעה כשרה להצגת סיפור העוסק בבעיית נישול ערבים, ויצא נגד הפקדת שידורי עלי-כותרת בילעדיית בידי ירון לונדון. תבין הוא מן הסוענים שבטלוויזיה אין התייחסות ליהודי התפר-צות, ושחסרה גם הרגישות להצגת חגי ישראל.

מייד אחרי הבחירות, קרא אלי תבין לשינוי הרכבו של הוועד-המנהל של הרשות, ולשינוי מסורותיהם של עורקי-התיקשורת הניקייים במדינה — הרדיו והטלוויזיה. לדעת חוגים בממשל החדש מיינעד תבין לשמש בתוקף כישוריו כמנכ"ל הבא של רשות-השידור.

* ד"ר אלי י. תבין, "החזית השנייה", הוצאת רוג, תשל"ג, 357 עמודים.

* כינוי מחתרתי לאצ"ל.

* כינוי קוד לנשק.